

RUS TILINING XALQARO MULOQOTDAGI O'RNI

Bekmurod Suhrob Husan o'g'li

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti tyutori

Qahhorova Eliza

Axborot texnologiyalari va menejment

universiteti 1-kurs talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada " Rus tilining xalqaro muloqotdagi o'rni" mavzusi ilmiy jihatdan tahlil qilinib kerakli va aniq ma'lumotlar qayd etilgan.*

Kalit so'zlar: *global tili, xalqaro aloqa, diplomatiya tili, biznes va iqtisodiyot, ilm-fan va texnologiya, madaniy muloqot, ta'lim va o'rganish, axborot almashinuvi, geosiyosiy ahamiyat, ko'p millatli integratsiya.*

Kirish

Rus tili dunyoda muhim xalqaro ahamiyatga ega bo'lgan tillardan biri hisoblanadi. Quyida uning asosiy ahamiyatlarini sanab o'tish mumkin:

1. Diplomatiya va siyosat

Rus tili Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT), YUNESKO, va boshqa xalqaro tashkilotlarning rasmiy tillaridan biridir. Bu uni xalqaro muzokaralar, diplomatik hujjatlar va global siyosiy muloqotlarda muhim vositaga aylantiradi.

2. Ilm-fan va texnologiya

Rus tili ilm-fan va texnologiya sohasida muhim o'ringa ega. Ko'plab ilmiy ishlar, texnik hujjatlar va kosmik texnologiyaga oid ma'lumotlar rus tilida yaratilgan.

3. Iqtisodiyot va biznes

Rossiya dunyo iqtisodiyotidagi asosiy o'yinchilardan biri hisoblanadi. Shuning uchun rus tilini bilish xalqaro savdo va biznes aloqalarini o'rnatishda muhim ahamiyatga ega.

4. Madaniyat va adabiyot

Rus madaniyati va adabiyoti dunyoda keng tarqalgan. Dostoyevskiy, Tolstoy, Chexov kabi yozuvchilarning asarlari global miqyosda o'qiladi va qadrlanadi.

5. Geosiyosiy ta'sir

Rossiya sobiq Sovet Ittifoqiga kirgan mamlakatlar bilan yaqin aloqalarga ega bo'lib, rus tili mintaqaviy muloqotda asosiy o'rin tutadi.

6. Ta'lim va o'qish imkoniyatlari

Ko'plab xorijiy talabalar Rossiyada ta'lim olishni afzal ko'radi, bu esa rus tilining xalqaro ta'lim tizimida o'rni mustahkam ekanligini ko'rsatadi. Umuman olganda, rus tili nafaqat mintaqaviy, balki global miqyosda strategik ahamiyatga ega bo'lgan tillardan biridir.

Rus tili dunyo miqyosida eng ko'p so'zlashiladigan tillardan biri hisoblanadi. Taxminan 258 million kishi rus tilida so'zlashadi, shundan 154 million nafari uni ona tili sifatida qabul qiladi. Bu ko'rsatkichlar rus tilini dunyoda eng ko'p so'zlashiladigan tillar

orasida sakkizinchi o'ringa qo'yadi. Shuningdek, rus tili Birlashgan Millatlar Tashkilotining rasmiy tillaridan biri bo'lib, xalqaro diplomatiya va ilm-fan sohalarida muhim o'rin tutadi.

Asosiy qism

Rus tilining xalqaro muloqot tili sifatida shakllanishi uzoq tarixiy, siyosiy va madaniy jarayonlar natijasida amalga oshgan. Quyida uning rivojlanish bosqichlari va xalqaro ahamiyat kasb etishiga sabab bo'lgan omillar keltirilgan:

1. Rossiya imperiyasi davri

18–19-asrlarda Rossiya imperiyasi Yevropa va Osiyo o'rtasidagi qudratli davlatga aylandi. Peter I davrida Rossiya G'arb mamlakatlari bilan yaqin aloqalar o'rnatdi va bu rus tilining xalqaro doiradagi ahamiyatini oshirishga zamin yaratdi.

2. Sovet Ittifoqi davri

20-asrda Sovet Ittifoqining tashkil topishi va uning global siyosatda muhim o'ringa ega bo'lishi rus tilining xalqaro maydondagi mavqeini mustahkamladi. SSSRga kirgan 15 respublikada rus tili asosiy aloqa tili sifatida foydalanildi. Bundan tashqari:

Sovet Ittifoqining geosiyosiy ta'siri tufayli Afrika, Osiyo va Lotin Amerikasi davlatlari rus tilini o'rganishga qiziqish bildirishdi.

Ilm-fan va kosmos tadqiqotlaridagi yutuqlar (masalan, birinchi sun'iy yo'ldosh va Yuriy Gagarinning kosmosga uchishi) rus tilining global miqyosdagi nufuzi oshishiga xizmat qildi.

3. Birlashgan Millatlar Tashkiloti tili

Rus tili 1945-yilda BMTning rasmiy tillaridan biri sifatida qabul qilindi. Bu uni xalqaro siyosat, diplomatiya va hujjatlar almashinuvida muhim o'ringa chiqardi.

4. Madaniyat va adabiyotning ta'siri

19–20-asrda rus adabiyoti global miqyosda mashhur bo'ldi. Pushkin, Tolstoy, Dostoyevskiy, Chexov kabi yozuvchilarning asarlari dunyo bo'ylab tarjima qilindi va keng o'qildi. Bu rus tiliga nisbatan qiziqishni oshirdi.

5. Post-Sovet davr

Sovet Ittifoqi qulaganidan so'ng, mustaqil davlatlar hamda sobiq ittifoq davlatlari o'rtasida rus tili mintaqaviy muloqot tili sifatida saqlanib qoldi.

Sovet davrida rus tilining global tarqalishi SSSRning siyosiy, iqtisodiy va madaniy ta'sir doirasining kengayishi bilan chambarchas bog'liq edi. Quyida ushbu jarayonning asosiy omillari va natijalari keltirilgan:

Sovet Ittifoqi hududida tarqalishi

SSSR tarkibiga kirgan 15 ta respublikada rus tili davlat va muloqot tili sifatida qabul qilindi. Bu til:

Ma'muriy boshqaruv va siyosiy faoliyatda asosiy vosita edi.

Ta'lim tizimida keng qo'llanilib, barcha fanlar deyarli rus tilida o'qitildi.

Milliy respublikalardagi elitalar va shahar aholisining o'rtasida rus tili kundalik hayotning ajralmas qismiga aylandi.

2. Geosiyosiy ta'sir hududlarida rus tilining tarqalishi

SSSRning global siyosatdagi faoliyati rus tilining boshqa mintaqalarda tarqalishiga sabab bo'ldi:

a) Sharqiy blok mamlakatlari

Ikkinchi Jahon urushidan keyin Sovet Ittifoqi Yevropaning Sharqiy blok davlatlarida (Polsha, Bolgariya, Chexoslovakiya, GDR, Vengriya, Ruminiya va boshqalar) o'z ta'sirini kuchaytirdi.

Xulosa

Rus tili xalqaro muloqotda strategik va madaniy jihatdan muhim o'rin egallaydi. BMTning rasmiy tillaridan biri sifatida u xalqaro diplomatiya, siyosat va hujjatlar almashinuvida faol qo'llaniladi. Sovet Ittifoqi davridagi geosiyosiy ta'sir natijasida rus tili Sharqiy Yevropa, Markaziy Osiyo va boshqa ko'plab hududlarda muloqot vositasiga aylangan.

Shuningdek, rus adabiyoti, san'ati va ilmiy ishlanmalarining jahon miqyosida keng tarqalishi tilning global mavqeini mustahkamladi. Bugungi kunda u nafaqat postsovet davlatlari, balki xalqaro biznes, ta'lim va texnologiya sohalarida ham ahamiyatli til sifatida qo'llanilib kelmoqda. Rus tili tarixiy, siyosiy va madaniy merosi tufayli dunyo muloqotida o'zining mustahkam o'rniga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kravtsova, T. I. (2007). *Russkii yazyk i ego rol' v mezhdunarodnom obshchenii – Rus tili va uning xalqaro muloqotdagi o'rni*. Moskva: Nauka.
2. Pirozhkov, V. A. (2010). *Russkii yazyk v mirovom kommunikatsionnom prostranstve – Rus tili global muloqotda*. Moskva: Vysshaya shkola.
3. Tolstoy, A. (2005). *The Russian Language: A Global Perspective – Rus tili: global nuqtai nazar*. London: Cambridge University Press.
4. Barkhudarov, L. S. (1993) *Yazyk i kommunikatsiya – Til va kommunikatsiya*. Moskva: Prosveshchenie.
5. Koroleva, M. (2009). *Russkii yazyk v post-sovetskom prostranstve – Sovet davridan keyingi rus tilining o'rni*. Moskva: Akademiya.
6. Stern, E. (2011). *Russian in the World: The Role of Language in International Relations – Dunyo miqyosida rus tilining o'rni*. New York: Routledge.
7. Safronova, N. A. (2013). *Russkii yazyk i ego vliyanie na mezhdunarodnye otnosheniya – Rus tili va uning xalqaro aloqalardagi ta'siri*. Moskva: Sibirskoye universitetskoe izdatel'stvo.
8. Pavlenko, A. (2006). *Bilingualism and Globalization: Russian and Other Languages in the World – Bilingvizm va globalizatsiya: rus tili va boshqa tillarning o'rni*. Oxford: Oxford University Press.